

Förslag på byggblock

Adressregister

Innehållsförteckning

1	Bakgrund och motiv	1
2	Befintliga lösningar	1
3	Förslaget belyst ur olika perspektiv	2
3.1	Politiskt.....	2
3.2	Juridiskt.....	2
3.3	Organisatorisk/verksamhetsmässigt	2
3.4	Semantiskt	3
3.5	Tekniskt	3
4	Intressenter	3
4.1	Berörda aktörer	3
4.2	Berörda roller	3
5	Förslag på leverabler	3
6	Potentiell nytta	4
6.1	Beskrivning av identifierade nyttor.....	4
6.2	Nyttor i form av tids- och kostnadsbesparingar	5
6.2.1	<i>Minskad arbetsbörda för att dela information mellan offentliga aktörer</i>	5
6.2.2	<i>Minskade kostnader för porto när information delas digitalt</i>	5
6.3	Nyttor i form av bättre tjänster	6
6.3.1	<i>Ökad trygghet när information inte sprids till obehöriga</i>	6
6.3.2	<i>Ökade möjligheter att upptäcka fusk, fel och kriminalitet</i>	6
6.3.3	<i>Ökad informationsdelning mellan offentliga aktörer</i> 6	
6.4	Ökad mängd digital post leder till positiva miljöeffekter	7
6.5	Potentiellt stora nyttor genom framtida utveckling	7
6.5.1	<i>Utökning av registret till att innefatta företag och medborgare</i>	7
6.5.2	<i>Informationsutbyte mellan offentliga aktörer inom EU</i>	8
7	Risk- och konsekvensanalys	8
8	Förslag på genomförande	8

8.1	Förslag på genomförande	8
8.2	Förslag på färdledare	9
8.3	Förslag på deltagande organisationer.....	9

1 Bakgrund och motiv

För att kunna genomföra informationsutbyte är det nödvändigt att samtliga parter kan dela information om deras kommunikationsmöjligheter med varandra (deras konkreta tekniska adressuppgifter, vilka meddelanden de kan bearbeta, meddelande protokoll som de stödjer, etc.).

Hela den informationen samlas lämpligen i ett adressregister som är lätt att upptäcka och tillgänglig för samtliga aktörer.

Byggblocket syftar till att säkerställa digital kommunikation utifrån digitala adresser så att meddelanden kan nå rätt adressat. Vid informationsutbyte av känslig eller sekretessbelagd information är det viktigt att säkra att ett meddelande når rätt. Detta avser bland annat adressering till aktörer inom offentlig sektor, organisatoriska funktioner hos offentliga aktörer samt företag och privatpersoner.

Att hantera och upprätthålla ett adressregister är ett avsevärt arbete. Löpande justeras olika adresser och att hålla ett uppdaterat register är därför kostsamt. Idag finns systemutvecklade lösningar där detta sker och det är inte samhällsekonomisk att uppdatera och underhålla fler adressregister.

2 Befintliga lösningar

Idag saknas en sammanhållen nationell lösning, men särskilda lösningar förekommer för specifika behov. Exempel:

- projektet SDK - Säker Digital Kommunikation
- PEPPOL10 - hantering av upphandlingar bl.a. gränsöverskridande.
- HSA - hälso-och sjukvårdens adressregister,
- FAR - adressregister för Mina Meddelanden.

Både SDK och PEPPOL utgår i grunden från produkten eDelivery.

Inom projektet SDK finns mer kunskap och dokumentation runt hantering av adressregister.

3 Förslaget belyst ur olika perspektiv

3.1 Politiskt

IT-säkerhet, organisatorisk effektivitet och varsamhet med skattemedel är ett viktigt politiskt argument som förslaget av byggblock möter:

- Att med säkerhet vara trygg och veta att den avgivna adressen till en person eller funktion i en annan organisation är korrekt
- Att minimera administrativa kostnader för hantering av adresshantering
- Att minska mängden sektors och aktörsunika IT-lösningar för att istället etablera breda förutsättningskapande infrastrukturlösningar

3.2 Juridiskt

Förslaget på byggblock innehåller ett antal juridiska knäckfrågor som är generella och vars lösning kan bidra till andra i andra lösningar. Bl.a. finns frågor som:

- Att en offentlig organisation (byggblocksansvarig) lagra information om en annan aktörs medarbetare och funktioner
- Att utreda ansvarsfrågan för innehållet i adressregistret. Vems är ansvaret om en adress är felaktig och en informations incident inträffar?
- Att hantera vem(person) som har rätten att företräda en offentlig organisation och ändra adresser? Bl.a. aktuellt för kommuner som inte per c har en organisationsföreträdare i t.ex. Bolagsverkets företagsregister
- Att hantera adressinformation till privata utförare av offentlig verksamhet

3.3 Organisatorisk/verksamhetsmässigt

Mycket information som idag skickas mellan olika offentliga aktörer, adresseras till specifika personer. Detta i avsaknad av säkra och kända funktionsadresser. Detta medför både risker och ineffektivitet hos både avsändare och mottagare av informationen. Risken för avsändaren ligger bl.a. i okunskapen om den mottagande personen är tillgänglig (inte sjukfrånvarande, på semester etc). För den mottagande organisationen blir informationsflöden dolda i olika personliga inkorgar och lösningar. Balansering av arbetes börda och likande försvåras betydligt. Även för mottagaren är hantering av frånvaro ett utmanande område -

att säkerställa att viktig information inte fastnar hos en frånvarande person utan blir synlig och hanterad.

3.4 Semantiskt

Ett byggblock för adressregister behöver kunna hantera olika typer av adresser. Adresser behöver kunna vara både maskinläsbara och kunna användas av människan manuellt. Frågor som bl.a. behöver hanteras är:

- Adresser för funktioner hos en organisation (t.ex. ekonomifunktionen eller socialtjänsthandläggare).

3.5 Tekniskt

Byggblocket behöver kunna hantera både person, verksamhetsmässiga och tekniska adresser. Exempel på hantering som byggblocket behöver kunna hantera:

- metadata som kan användas för att dynamiskt ställa in interoperabilitetsparametrar mellan avsändaren och mottagaren samt möjliggöra överföringen.
- Erbjuder möjlighet att administrera den registrerade adressinformationen från varje lokal aktör på ett enkelt sätt.
- Säkerställa att ursprunget och destinationen är pålitliga.

4 Intressenter

4.1 Berörda aktörer

Nytta av byggblocket ger nytta hos samtliga aktörer inom offentlig sektor, inkluderat privata utförare. Nyttan hos medborgare och företag kan inte uteslutas.

4.2 Berörda roller

Samtliga roller inom offentlig sektor kan på ett eller annat sätt beröras indirekt av byggblocket

5 Förslag på leverabler

Byggblocket bör leverera:

- Tekniska infrastruktur tjänster i form av bastjänst (fråga-svar)
- Olika semantiska standarder för adresser

- Olika, både maskin-till-maskin gränssnitt och eventuellt användargränssnitt för säker administrering av adressuppgifter

6 Potentiell nytta

6.1 Beskrivning av identifierade nyttor

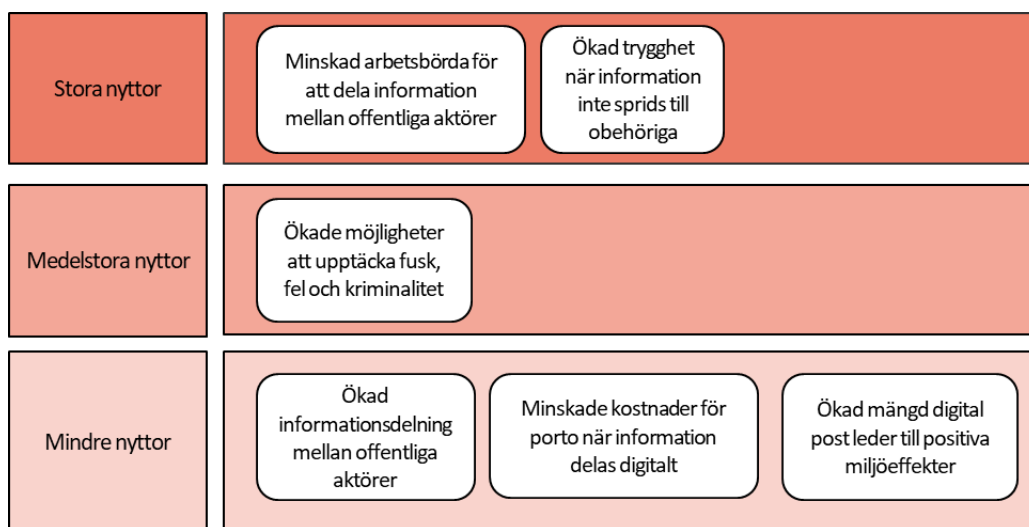
Vi uppskattar att byggblocket Adressregister skapar samhällsekonomiska nyttor genom ett effektivare, billigare och säkrare informationsutbyte inom offentlig sektor.¹ Vi uppskattar att de största nyttorna tillfaller offentlig sektor, eftersom byggblockets primära syfte är att bidra till en säkrare digital informationsdelning mellan offentliga aktörer. Genom byggblocket säkras och effektiviseras hantering av information inom offentlig sektor. I förlängningen skapas även nyttor för medborgare och företag i form av tidsbesparingar i ärenden med offentlig sektor. Nyttor skapas även för både offentliga aktörer, medborgare och företag genom en säkrare och tryggare informationsdelning inom offentlig sektor.

Eftersom byggblocket Adressregister är i ett tidigt utvecklingskede är det inte möjligt att kvantitativt beräkna hur stora nyttorna kommer bli. Vi har därför som ett första steg uppskattat den inbördes storleksordningen för nyttorna inom byggblocket Meddelandehantering, se Figur 1. Inga beräkningar ligger bakom dessa uppskattningar i dagsläget och därför finns ingen specifik kostnad eller något kostnadsintervall. Nyttorna beskrivs i detalj i respektive underkapitel.

---

¹ Nyttorna för detta byggblock har inte kvantifierats ännu. Det beror på att byggblocket befinner sig i ett tidigt skede av utvecklingen och begränsad information om byggblocket finns tillgänglig. När mer information finns tillgänglig kommer nyttorna kvantifieras.

Figur 1. Uppskattat storleksintervall med rangordning av samtliga nyttor

6.2 Nyttor i form av tids- och kostnadsbesparingar

Adressregister skapar nyttor till följd av tids- och kostnadsbesparingar. Nyttorna skapas genom:

1. Effektivare hantering och delning av information inom offentlig sektor.
2. Minskade portokostnader för offentlig sektor till följd av ökad digital kommunikation.

Vi uppskattar att en stor del av dessa nyttor tillfaller offentlig sektor då det är för dessa aktörer som byggblocket är tänkt att skapa nyttor. Men genom att offentlig sektor blir effektivare i sin hantering av information skapas även nyttor för medborgare och företag. Dessa nyttor skapas genom att byggblocket effektiviserar ärenden mellan medborgare och företag och offentlig sektor.

6.2.1 Minskad arbetsbörda för att dela information mellan offentliga aktörer

Ett adressregister med kontaktuppgifter till offentliga aktörer förbättrar funktionaliteten i ett digitalt system för informationsdelning. Detta leder till att systemet blir effektivare att använda. Ett effektivare system innebär tids- och kostnadsbesparingar för samtliga användare av systemet då det krävs mindre arbete för att skicka ett meddelande eller dela information.

6.2.2 Minskade kostnader för porto när information delas digitalt

Genom att det blir enklare för offentliga aktörer att dela information digitalt minskar mängden fysisk post som skickas inom offentlig sektor. Mindre fysisk

post innebär lägre portokostnader. En ökad digital postgång innebär således en kostnadsbesparing för samtliga offentliga aktörer som använder systemet.

6.3 Nyttor i form av bättre tjänster

Adressregister skapar nyttor genom att göra digitala informationsdelningstjänster säkrare. Risker som idag finns med digital informationsdelning via exempelvis mejl kan minskas genom en övergång till ett enhetligt och säkert informationsdelningssystem med ett samordnat adressregister. Att information kan delas digitalt mellan offentliga aktörer på ett säkert sätt skapar nyttor genom att:

1. Tryggheten ökar hos såväl offentliga aktörer som medborgare och företag i att delning av information sker på ett korrekt sätt.
2. Försök till fusk och kriminell verksamhet kan lättare uppmärksammas då avvikande meddelanden eller förfalskning av information blir enklare att upptäcka.
3. Nya typer av information börjar delas mellan offentliga aktörer.

6.3.1 Ökad trygghet när information inte sprids till obehöriga

Ett samordnat adressregister ökar säkerheten i informationsdelningen inom offentlig sektor. Att all kontaktinformation till offentliga aktörer finns samlat via ett register minskar risken att information sprids till en obehörig aktör. Det blir även lättare för en avsändare att verifiera att de har korrekta kontaktuppgifter till mottagande part. Detta leder till ökade nyttor för medborgare och företag som känner sig tryggare med att information om dem hanteras på ett säkert och korrekt sätt inom offentlig sektor. Det innebär även ökad trygghet för offentliga aktörer att de kan dela information med varandra på ett säkert sätt.

6.3.2 Ökade möjligheter att upptäcka fusk, fel och kriminalitet

Ett samordnat adressregister ökar möjligheterna att upptäcka fel, fusk eller försök till bedrägerier. Ett adressregister gör det enklare för en mottagare av ett meddelande att verifiera vem avsändaren är. Detta ökar chansen att upptäcka försök till bedrägerier där exempelvis en extern aktör utger sig för att representera en myndighet. Nyttor i form av reducerad brottslighet tillfaller samtliga aktörer i samhället.

6.3.3 Ökad informationsdelning mellan offentliga aktörer

En konsekvens av att informationsdelning kan genomföras säkrare och effektivare inom offentlig sektor är att nya typer av information börjar delas. Om en offentlig

aktör tidigare inte velat skicka information via existerande informationskanaler av säkerhetsskäl leder en säkrare digital kommunikationstjänst till att informationen nu kan delas. Detta skapar nyttor då det innebär effektivare eller bättre arbetsprocesser för offentliga aktörer som får ta del av information de tidigare inte kunde använda. Dessa nyttor tillfaller primärt offentliga aktörer. Det kan även leda till ökade nyttor för medborgare och företag genom att effektivisera och förbättra olika processer inom offentlig sektor.

6.4 Ökad mängd digital post leder till positiva miljöeffekter

Genom de tids- och kostnadsbesparingar som byggblocket Adressregister innebär, samt att det skapas nya och bättre användningsområden för digital post, förväntas mängden digital post i samhället öka. Att mängden digital post ökar innebär direkta nyttor genom minskade koldioxidutsläpp. Fysiska brev innebär större koldioxidutsläpp än digitala brev och färre fysiska brev har således en positiv klimatpåverkan. Dessa nyttor tillfaller hela samhället.

6.5 Potentiellt stora nyttor genom framtida utveckling

Adressregister skapar potential för fler nyttor än de som är beskrivna ovan. Dels kan byggblocket utökas för att även inkludera medborgare och företag. Dels kan byggblocket utvecklas och göras kompatibelt med regler och riktlinjer för adressregister på EU-nivå. Detta skulle kunna utgöra grunden för utveckling av en informationsdelningstjänst mellan offentliga aktörer inom EU. Anledningen till att dessa nyttor kategoriserats som potential beror på att andra aktörer antingen behöver vidareutveckla eller använda funktioner som finns inom Adressregister för att nyttorna ska realiseras. Dessa nyttor är därför utanför byggblockets kontroll. Det kan också vara så att dessa nyttor uppstår tack vare funktioner inom Adressregister som inte kommer realiseras inom ramen för byggblocket.

6.5.1 Utökning av registret till att innefatta företag och medborgare

En möjlig utveckling av byggblocket är att adressregistret skulle utökas till att även innefatta företag och medborgare. Detta skulle bidra med ett effektivare informationsutbyte mellan samtliga aktörer i samhället. Detta skulle skapa nyttor genom att effektivisera flera typer av informationsutbyte mellan medborgare och företag och offentlig sektor.

6.5.2 Informationsutbyte mellan offentliga aktörer inom EU

Genom att byggblocket utvecklas i enlighet med regler och riktlinjer på EU-nivå möjliggörs på lång sikt ett gemensamt informationsdelningssystem inom EU. Detta skulle kunna leda till ett säkert digitalt informationsutbyte mellan offentliga aktörer inom EU. En sådan utveckling skulle skapa stora nyttor genom effektivare kommunikation och informationsdelning mellan medlemsländerna.

7 Risk- och konsekvensanalys

En övergripande risk- och konsekvensanalys har genomförts för förslaget på byggblocket. De identifierade riskerna och förslag på åtgärder finns dokumenterat på en skyddad lagringsyta hos DIGG.

Byggblocket påverkas av den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen vilket visas i den dokumenterade riskanalysen. Dokumenterade risker, sårbarheter och hot bedöms i beskrivna scenarion kunna ge konsekvenser för hela den digitala infrastrukturen och behöver analyseras vidare. Förslag till åtgärder och hantering av risker, hot och sårbarheter i riskarbete har visat sig kunna minska sannolikheten och sänka konsekvenser om risken ändå inträffar på både kort och lång sikt.

8 Förslag på genomförande

8.1 Förslag på genomförande

En fördjupad omvärldsanalys och kartläggning av befintliga system/sektorslösningar bör ge svar på om någon befintlig lösning kan skala upp eller om en ny lösning som samordnar befintliga lösningar bör etableras.

I ett fortsatt arbetet krävs att ett fortsatt systematiskt informationssäkerhetsarbete sker genom att löpande och kontinuerliga värderingar av sårbarheter, risker och hot inom byggblocket utifrån vilken etapp/fas byggblocket befinner sig i. Det behövs ett riskarbete av beroenden mellan byggblock inom den digitala infrastrukturen och mot grunddatadomänerna, för att riskanalysera och fastställa robusthet och säkerhetsskydd för helheten i den digitala infrastrukturen.

8.2 Förslag på färdledare

Ingen myndighet inom offentlig förvaltning har specifikt uppdrag att hantera denna typen av information.

Inom projektarbetet med SDK finns idag organisations djup kunskap i ämnet som bör omhändertas.

8.3 Förslag på deltagande organisationer

Inera, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, DIGG